

АУТСОРСИНГ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ: РЕАЛІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

OUTSOURCING OF LOGISTICS SERVICES: REALITIES AND TRENDS

Глазун В.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри логістики та виробничого менеджменту,
Сумський національний аграрний університет

Бондаренко С.Р., Запорожченко С.І.

студенти факультету економіки і менеджменту ОП Логістика,
Сумський національний аграрний університет

Glazun Victoria

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor, Department of Logistic and Production Management,
Sumy National Agrarian University

Bondarenko Sergiy, Zaporozhchenko Stanislav

Master of the Economics and Management Faculty EP Logistics,
Sumy National Agrarian University

У статті розглядаються роль та значення логістичного аутсорсингу для вітчизняних підприємств у сучасному бізнес-середовищі, виділяються можливості передачі низки логістичних функцій залученим організаціям, наявні реалії аутсорсингу логістичних послуг в Україні і перспективні тенденції. Розглянуто сутність поняття «аутсорсинг» та його типи, їх застосування у різних сферах діяльності, визначено функціональні напрями діяльності підприємств, де найчастіше застосовується аутсорсинг. Виокремлено особливості виникнення аутсорсингу і його подальшого розвитку. У статті розглядаються переваги, недоліки та пов'язані з ними ризики передачі логістичних послуг на аутсорсинг. Наведено основні етапи розвитку світового логістичного аутсорсингу, схему організації логістичних послуг, систему PL-провайдерів.

Ключові слова: аутсорсинг, логістичний сервіс, провайдер, логістика, логістичні послуги, конкурентоспроможність, ланцюги поставок, оптимізація.

В статье рассматриваются роль и значение логистического аутсорсинга для отечественных предприятий в современных условиях бизнеса, выделяются возможности передачи ряда логистических функций вовлеченным организациям, существующие реалии аутсорсинга логистических услуг в Украине и перспективные тенденции. Рассмотрена сущность понятия «аутсорсинг» и его типы, их применение в различных сферах деятельности, определены функциональные направления деятельности предприятий, где чаще всего применяется аутсорсинг. Выделены особенности внедрения аутсорсинга и его дальнейшего развития. В статье рассматриваются преимущества, недостатки и связанные с ними риски передачи логистических услуг на аутсорсинг. Приведены основные этапы развития мирового логистического аутсорсинга, схема организации логистических услуг, система PL-провайдеров.

Ключевые слова: аутсорсинг, логистический сервис, провайдер, логистика, логистические услуги, конкурентоспособность, цепи поставок, оптимизация.

Globalization of the world markets, strengthening of the competition and constantly increasing customer requirements to the quality of logistic service intensified the development of outsourcing practice, that is involvement of contractors for accomplishment of the complex logistic services. Outsourcing due to profilisation of services which are provided allows reaching higher quality of their provision and, as a result, more complete consideration of consumer requests that is necessary in highly competitive economics. The company which transfers a part of logistic transactions to outsourcing, usually, can reduce its own expenses, which also increases potential market stability. The decision about outsourcing of logistic functions leads to fast adaptation to the changes of consumer demand; decrease the risk group. Application of outsourcing is necessary for the Ukrainian enterprises which want to increase significantly competitiveness in the market of services due to use of new technologies, restructuring of management and optimization of production processes. The final result of outsourcing is formation of competitive advantages due to concentration of efforts on the main activity and realization of nonprofile business processes at the highest professional level. The article examines the role and importance of logistics outsourcing for domestic enterprises in busi-

ness environment. The possibility of transferring a number of logistic functions to involved organizations are highlighted in the article. Existing realities of outsourcing logistics services in Ukraine and future trends are discussed. The article discusses the advantages and disadvantages of transfer of logistics services outsourcing, the existing realities in the outsourcing of logistics services in Ukraine and promising trends. Positive features and weaknesses of logistics outsourcing are identified in the article. Functional activities of enterprises, where outsourcing is most often used are defined. The basic stages of the global logistics outsourcing scheme of logistics services are defined.

Key words: outsourcing, logistics service, provider, logistics, competitiveness, supply chain, optimization.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Фрагментація виробничої діяльності та зростання міжнародної і внутрішньокорпоративної торгівлі визначають сучасні тренди розвитку логістичної діяльності, яка стає більш глобальною, складною і розвинутою. Безпрецедентні потоки товарів і послуг перетинають кордони, використовуючи різні моделі поставок і генеруючи безліч взаємопов'язаних логістичних зв'язків у різних галузях, включаючи видобуток і торгівлю природними ресурсами, виробництво і реалізацію товарів і послуг. Логістична діяльність зараз інтегрована у процес глобального виробництва через глобальні джерела постачання ресурсів, дистрибуції деталей і готових товарів іншим виробництвам і споживачам. Транспортні послуги також мають вагомe значення для організації ефективного післяпродажного обслуговування.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідження проблем розвитку логістичного аутсорсингу в контексті розгублення фрагментації виробничих процесів і розвитку глобальних ланцюжків створення вартості відображені в роботах провідних західних учених: М. Портера, О. Вільямсона, Ж. Родріга, Ж. Фуллера, Г. Міна, П. Багчі, Н. Сандерса, Ж. Бартелемі, К. Кларка та ін. Також значний внесок у розвиток досліджень у сфері логістичних послуг зробили такі українські вчені, як Т. Глушенко, І. Іртіщева, К. Завгородній, А. Кальченко, І. Смірнов та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз літературних джерел показав, що питання логістичного аутсорсингу вивчене не досить у сучасному бізнес-середовищі. У сучасній літературі не повністю висвітлені питання актуальності застосування логістичного аутсорсингу в українських компаніях, його основні переваги та недоліки.

Цілі статті. Ми ставимо собі за мету узагальнити теоретичні концепції розвитку аутсорсингу у сфері логістики, проаналізувати основні детермінанти та цілі розвитку аутсорсингової логістичної діяльності на ринку, дослідити сучасні регіональні тренди у сфері логістичного аутсорсингу.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Глобалізація світових ринків, посилення конкуренції і постійно зростаючі вимоги клієнтів до якості логістичного обслуговування

активізували розвиток практики аутсорсингу, тобто залучення контрагентів для виконання комплексу логістичних послуг.

У сучасних умовах розвитку бізнесу, його високого рівня спеціалізації, необхідної для повноцінної орієнтації на кінцевого споживача, обґрунтована диверсифікація надання логістичних послуг [1, с. 94] – аутсорсинг. Аутсорсинг за рахунок профілізації послуг, що надаються, дає змогу досягти більш високої якості їх надання та, як наслідок, більш повного врахування запитів споживачів, що необхідно у висококонкурентній економіці. Компанії, яка передає частину логістичних операцій на аутсорсинг, як правило, вдається знизити власні витрати, що також підвищує потенційну ринкову стійкість. Як відомо, цей термін має іноземне походження: «outsourcing» – від словосполучення «outside resource using», що означає «використання зовнішніх ресурсів». У спеціалізованій науковій літературі під аутсорсингом прийнято розуміти передачу сторонній організації частини функцій або процесів для підвищення загальної ефективності здійснюваної діяльності [2, с. 34].

Традиційно виділяється ціла низка можливостей, опосередкованих фактом передачі частини функцій стороннім організаціям, серед них – зниження собівартості функцій за рахунок спеціалізації посередника (ефект масштабу); концентрація компанії на основній діяльності на підставі передачі залученим організаціям низки логістичних функцій; адаптивність до ринкових змін. Рішення про аутсорсинг логістичних функцій приводить до швидкої адаптації до зміни споживчого попиту, зниження групи ризиків. З погляду замовника, всі ризики, пов'язані з реалізацією переданих на аутсорсинг логістичних функцій, покладаються на залучену організацію [1, с. 96].

Слід зазначити, що аутсорсинг, як і будь-яке економічне явище, не позбавлене низки можливостей до прояву недоліків і пов'язаних із ними ризиків. До традиційних ризиків, пов'язаних із аутсорсингом, можна віднести такі [3, с. 128–129]:

– витік внутрішньофірмової інформації та, як наслідок, втрата конкурентної переваги. Розголошення такої інформації може завдати істотної шкоди, якщо аутсорсинг стосується критичних напрямів діяльності компанії; можлива втрата контролю над виконуваними замовленнями, орієнтованими на клієнтів фірми. У разі несподіваної відмови від надання послуг аутсорсером

фірма-замовник зіштовхується з необхідністю пошуку нового виконавця, що тягне за собою тимчасові і фінансові втрати;

– відтермінування (можливо, на кілька років) моменту настання економічного ефекту для фірми, яка надає частину функцій на аутсорсинг. Повертаючись до питання передачі логістичних послуг на аутсорсинг, відзначимо, що сам процес передачі логістики провайдеру логістичних послуг є одним із можливих варіантів партнерських відносин. Для сучасної логістики дуже важливо, що є безліч повсякденних операцій, виконання яких може бути передано логістичним провайдерам. Можна навести основні етапи розвитку світового логістичного аутсорсингу (рис. 1).

Характеризуючи ринок логістичних послуг, слід зазначити, що він розвивається в загальному фарватері світових стандартів. Відповідно, для нього також характерна передача частини логістичних функцій на аутсорсинг. Нині виділяють декілька схем організації логістичних послуг: First Party Logistics (1PL) – система, за якої всі операції виконує сама фірма-власник вантажу; Second Party Logistics (2PL) – система, що дає змогу надавати спектр традиційних послуг із транспортування і складування товару; Third Party Logistics (3PL) – система додаткових послуг, що включає як традиційне складування, так і проміжне зберігання (так званий *crossdocking*) вантажу, а також проектування і розроблення інформаційних систем, використання послуг субпідрядників; Fourth Party Logistics (4PL) – система, що передбачає злиття функцій всіх організацій, що беруть участь у процесі поставки продукції. У завдання

4PL-провайдера входять планування, управління і контроль усіх логістичних процесів компанією-замовником для досягнення довгострокових стратегічних цілей і розширення завдань бізнесу; Fifth Party Logistics (5PL) – система, що являє собою глобальну інтернет-логістику – це планування, підготовка, управління і контроль за всіма складниками єдиного ланцюга транспортування вантажів за допомогою електронних засобів інформації в будь-якій точці розташування. Слід зазначити, що 3PL-провайдерами в регіонах виступають транспортні перевізники та складські оператори. 4PL-провайдерами – транспортно-експедиційні та операторські компанії, багато з яких вже зараз називають себе логістичними компаніями [4, с. 185].

Головною відмінністю логістичної компанії від звичайного транспортного або складського оператора є надання замовнику послуг, пов'язаних з оптимізацією запасів на каналах розподілу і збуту, або послуг з управління потоками всередині каналу збуту з метою мінімізації витрат. Самі оператори логістичних послуг повинні не тільки забезпечувати ефективне виконання певних логістичних операцій – їхня діяльність повинна мати ціннісну оцінку з позиції їхніх клієнтів. Транспортні провайдери, працюючи за принципом доданої цінності послуг, є необхідними ланками сучасних ланцюгів поставок.

Основними типами аутсорсингу в сучасній економічній ситуації прийнято вважати [1, с. 98]: короткостроковий аутсорсинг, націлений на вирішення короткострокових завдань; аутсорсинг з управління проектом, який передбачає повну або часткову передачу проекту на виконання стороннім організаціям; повний аут-

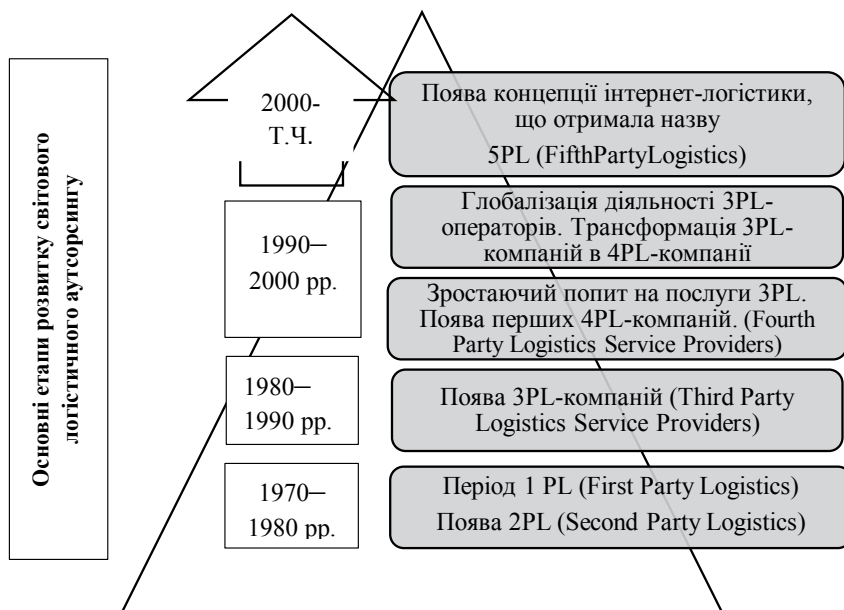


Рис. 1. Основні етапи розвитку світового логістичного аутсорсингу

сорсинг, що передбачає повну відповідальність залученої організації за виконання конкретної функції. Значущим трендом є збільшення попиту на контрактну логістику, що дало стимул для залучення міжнародних логістичних операторів, зацікавлених у розвитку бізнесу на вітчизняному ринку.

До групи ефективності бізнесу включається принцип підвищення конкурентоспроможності підприємства в сегменті вантажоперевезень. Мається на увазі, що логістичний провайдер повинен звертати увагу на підвищення цільових показників функціональної діяльності (мінімізація витрат, часу транспортування за дотримання заданих обмежень), формування пакету транспортних послуг; забезпечувати можливість оптимізації інформаційного потоку між учасниками ринку.

Управління логістичними потоками виходить за межі організацій і викликає потребу глибокої координації дій, узгодження інтересів, рішень та дій із бізнес-партнерами на локальному, національному та навіть світовому рівні. Для того щоб успішно конкурувати на ринку логістичних послуг, діяльність операторів повинна бути сфокусована на максимальному задоволенні запитів споживачів продукції та послуг, а також швидкому і гнучкому пристосуванню до ринкової ситуації, конструктивної співпраці з партнерами по бізнесу.

Висновки. Характеризуючи тенденції і реалії у сфері аутсорсингу логістичних послуг, відзначимо, що для України характерні ті самі реалії, що і для ринків інших країн. Однак конкурентна боротьба на вітчизняних ринках йде поки за рахунок виробництва і прийняття різного роду

маркетингових рішень, але не за рахунок зниження витрат на транспортування, складські операції. Проте логістичні провайдери розвиваються і вдосконалюють пропоновані сервіси, що дає змогу відзначити загальне прагнення ринку логістичних послуг до надання логістичних послуг високого рівня, що формує собою потенціал для аутсорсингу.

Досліджуючи цілі, особливості та тенденції розвитку аутсорсингу логістичних послуг, можна констатувати, що просте дотримання застарілих стандартів якості логістичних послуг вже не відповідає сучасним критеріям зростання ефективності економічної діяльності, яка є безальтернативним викликом сучасним концепціям розвитку світової економіки. Масивні потоки товарів, інформації і фінансових активів, що перебувають в обігу в межах глобальних виробничих мереж, вимагають абсолютної логістичної координації. Дані, які супроводжують потік товарів, надають важливу інформацію для компанії, тому системи збуту або вантажоперевезень повинні зробити ефективними як фізичні, так і інформаційні потоки. Таким чином, географічна та функціональна інтеграція логістики є важливим сегментом у діяльності виробничих ланцюжків створення доданої вартості, і передача на аутсорсинг процесів управління потоками товарів стороннім компаніям відповідає стратегічним цілям компаній на глобальних і регіональних ринках. Отже, застосування аутсорсингу є необхідним для українських підприємств, що прагнуть суттєво підвищити конкурентоспроможність на ринку послуг за рахунок використання нових технологій, реструктуризації менеджменту та оптимізації виробничих процесів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК.

1. Дергачова В.В., Островерха Д.В. Роль та значення міжнародного аутсорсингу: зарубіжний досвід та перспективи його впровадження в Україні. Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2017. С. 93–99. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.14.2017.108745> (дата звернення: 20.03.2019).
2. Іртищева І.О. Обґрунтування стратегій регіональних трансформацій на основі логістичного аутсорсингу / І.О. Іртищева, К.В. Завгородній // Economy and Management: Modern Transformation in the Age of Globalization: International scientific-practical conference Part II, March 24, 2017. Klaipeda, Lithuania: Baltija Publishing, 2017. – С. 34–36.
3. Дідух О.В. Визначення основних переваг та недоліків використання аутсорсингу у господарській діяльності підприємств. Інноваційна економіка. 2013. № 3. С. 128–132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_3_31 (дата звернення: 20.03.2019).
4. Вернюк Н.О. Логістичний аутсорсинг як чинник глобальних конкурентних переваг / Н.О. Вернюк, І.М. Новак, О.О. Школьний // Актуальні проблеми економіки. 2016. № 7. С. 184–193. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_7_21 (дата звернення: 30.04.2019).